

TEHNIK

GLASILO KLUBA SLOVENSKIH TEHNIKOV V PRAGI.

Dopise, ki se tičejo vsebine lista, sprejema uredništvo „Slov. Tehnika“, Praga-Kralj. Vinogradi, Šafaříkova ul. 7. Rokopisi se ne vračajo, nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Dopise, ki se tičejo uprave lista, sprejema upravništvo „Slov. Tehnika“, Praga-Kralj. Vinogradi, Puchmajerova ul. 8, denarne pošiljatve pa tiskarna Dr. Ed. Grégr a syn v Pragi II.

Strokovni urednik: J. V. HRÁSKÝ, profesor češke tehnike v Pragi.

Odgovorni urednik: CIRIL JEKOVEC, slušatelj češke tehnike v Pragi.

Četrta številka obsega radi počitnic le štiri strani.

Naslovi v počitnicah.

Glavno uredništvo:

prof. J. V. Hráský, Poděbrady, Češko.

Uredništvo:

techn. Peter Brelih, Cerklje, Goriško.

Konzorcij:

techn. Ciril Jekovec, Praga-II., Trojanova ul. 5.

Upravništvo:

techn. France Jenčič, Mengeš, Kranjsko.

Ekspedicija:

tiskarna Dr. Ed. Grégr in sin Praga-II.

„Slovenski Tehnik“ izhaja dvanajstkrat v letu in je brezplačna priloga osmim glavnim slovenskim listom.

Domovina — Celje, Edinost — Trst, Goranec — Kranj, Mir — Celovec, Notranjec — Ljubljana, Slovenec — Ljubljana, Slovenski Narod — Ljubljana, Soča — Gorica.

„Slovenski Tehnik“ pa se lahko tudi neposredno naroči pri upravništvu, če se vpošlje obenem naročnina za dvanajst številk v znesku:

: samo K 1-20 samo :

na naslov: „Slovenski Tehnik Dr. Ed. Grégr a syn, Praga-II.“

Insertna naročila sprejema upravništvo „Slov. Tehnika“. Naročilni listi, z natančno označenimi pogoji, se pošljejo na zahtevo franco in zastonj.

Insertna cena je zmerna.

Insertne pristojbine iztirja: Dr. Ed. Grégr a syn, Praga-II. in to vedno po izidu dotične številke, ki priobči inserat.

! Uspešno in solidno inseriranje !

Administracija „Slovenski Tehnik“.

Acetilen.

Spisal Jaroslav Zahradecký.

Acetilen poznamo že dolgo časa. Za razsvetljevanje pa smo ta plin začeli rabiti še leta 1895, ko se je razvilo pridobivanje karbida. Kot prva tovarna za karbid se navaja tvrdka Eimer & Amend v New Yorku. Prevažanje karbida iz Amerike v Evropo pa je istega toliko podražilo, da se acetilenova razsvetljava ni mogla udomačiti. Po ustanovitvi tovarn za pridobivanje karbida v Švici, Italiji, Avstriji in drugod pa se je začel acetilen vsestransko uporabljati kot cena in dobra luč, ker se je vsled novovstanovljenih tovarn pridobivanje karbida mnogo izboljšalo in postalo tudi obilo cenejše. Še leta 1898, ko se je dovažal k nam karbid iz Švice je stalo 100 kg te tvarine K 120—, in danes velja ista množina karbida le K 28—.

To znižanje cene karbida je povzročilo razširjenje acetilenove razsvetljave po celi Evropi. Statistika nam danes izkazuje na Francoskem 50.000 acetilenovih naprav, v Nemčiji 30.000, v Avstriji 20.000 i. t. d. Tudi mnogo mest ima acetilenovo luč in sicer nahajamo v Franciji 120, v Nemčiji 100, v Italiji 120 krajev, ki uporabljajo to moderno svetlavo. Tudi nekatera avstrijska mesta razsvetljujejo svoje ulice pomočjo acetilena in že samo na Češkem dobimo istih približno deset

Da se je acetilenova razsvetljava v tem kratkem času tako udomačila se je zahvaliti edino le prednostem in izbornim lastnostem, katere so acetilenu splošno priznane. Brez dvoma je tudi za vsakega posameznika ugodno, če si more postaviti plinaro, po svoji potrebi, z malimi stroški.

Acetilen je plin brez barve in brez vkusa, toda silno smrdi po česnu; specifična teža je 0,90; devet delov je ogljika in en del so ostali različni plini. Acetilen se razvije iz

karbida, ki pride z vodo v dotiko. Kemični znak za acetilen je C_2H_2 in za karbid pa CaC_2 ; prvi se razvije iz družega sledečee: CaC_2 (karbid) + $2H_2O$ (voda) = C_2H_2 (acetilen) + $Ca(OH)_2$ (odpadki). Ti odpadki se uporabijo kot vapno za malto ali pa kot umetno gnojivo.

Karbid je spojina kokska z vapnom, ki se izdeluje z veliko vročino v električnih pečeh. Ker mora biti izdelovanje karbida kar najcenejše, se za to uporablja le vodno silo. Tovarna za pridobivanje karbida ima navadno po več tisoč konjskih sil za vporabo. Avstrijska tovarna v Jajcu v Bosni deluje z 1100 HP. Vsled tega nahajamo tvornice karbida le ob rekah, ki derejo čez vodopade ali pa imajo saj zadosten strmec.

Karbid se hrani v pločevinatih posodah po 50 in 100 kg; zrak ne sme imeti pristopa, ker vsesa karbid vlažnost in zgubi pri tem na svoji zmožnosti razviti pri uporabi čimveč acetilena.

Acetilenova luč je bela in podobna dnevni svetlobi; barve vidimo neizpremenjene; sveti mirno, močno in za oči prijetno. Acetilen vodimo v železnih ceveh na kraj potrebe. Acetilenov plamen za 32 normalnih sveč požge v eni uri 20 litrov acetilenovega plina; za istotako močno svetlobo pa porabimo v istem času 200 do 250 litrov navadnega premogovega plina (pri žarnicah približno 100 l). Vsled tega je tudi naprava acetileneve razsvetljave mnogo cenejša in pripravnejša.

Pri acetilenovi razsvetljavi uporabljamo gorivce različne velikosti in sicer od treh do sedemdesetih litrov porabnosti plina v eni uri. Najpriporočljivejši so isti srednje velikosti, ker večji acetilenovi plamen kaže rumenkasto barvo.

Tudi acetilen tvori, kot navadni plin, v gotovem razmerju pomešan z zrakom, treskave pline, ki eksplodirajo pri dotiki

EDINA SLOVANSKA DELNIŠKA ŽIVLJENSKA ZAVAROVALNICA.

Najugodnejše in najcenejše zavarovanje:

- Za slučaj smrti.
- „ „ „ in doživljenja.
- Zavarovanje dote in oprave nevest.
- Moderno zavarovanje s sočasnim obrestovanjem vseh vlog.
- Moderno zavarovanje s sočasnim zavarovanjem za slučaj nesposobnosti.
- Najrazličnejše kombinacije zagotovljenja pokojnine.

Najboljši zavarovalni pogoji:

- Zavarovani znesek se izplača popolnoma tudi v slučaju samomora, dvo- boja, če je bilo zavarovanje dve leti brez prestanka v veljavi.
- Zavarovalne listine ne zapadejo, če so tri leta v veljavi, in če ni nanje podano posojilo.
- Zavarovalne listine, ki so bile vsled neplačane zavarovalnine zmanjšane ali zapadle, se more kadarkoli tekom treh mesecev obnoviti; to obnovenje ni odvisno od zdravstvenega stanja še živečega zavarovanca.
- Na zavarovalne listine, ki so najmanj tri leta v veljavi, dovoljuje družba posojila za zmerne obresti.
- Vojni riziko je v vseh zavarovanjih (izvzemši samo vojake po poklicu in osebe, ki izvršujejo vojaško službo pri mornarici) takoj od začetka zavarovanja, in sicer do zneska kron 10.000 brezplačno všteto.

PRVA ČEŠKA ■ SPLOŠNA DELNIŠKA ■ NA ŽIVLJENJE

DRUŽBA ZA ZAVAROVANJE

v Pragi.

GLAVNO ZASTOPNIŠTVO za slovenske dežele V TRSTU, ulica Torre bianca št. 21. I., kjer se dobi vse cenike in potrebna pojasnila.

z ognjem. Acetilen tudi sam eksplodira in sicer pri temperaturi 780°C ali pa pri tlaku nad dvema atmosferama. Pri dobrih acetilennih napravah je taka eksplozija nemogoča, ker ima ista tozadevne hladilnike in znaša tlak le $\frac{1}{100}$ atmosfere.

Acetilen, ki ga pridobimo iz karbida, ima v sebi več družih plinov, če tudi le v neznatnih množinah (amonjak etc.), ki pa se odstranijo takoj pri pridobivanju acetilena; za dobro razsvetljavo potrebujemo tehnično čisti acetilen. Čistilniki so pri acetilennih aparatih neobhodno potrebni.

Naprava acetileneve razsvetljave je danes pod strogim vladnim nadzorstvom. Izvršitev iste je dovoljena le koncesionovanim inštalaterjem in vsaka taka naprava mora biti preskušena in potrjena od pristojnega vladnega predstojništva. Tukaj velja ministerska naredba z dne 17. svečana 1905 št. drž. zak. 24, glasom katere se ima prošnji za napravo acetileneve razsvetljave priložiti dokazilo, da je dotični sistem od vlade priznan. Poleg tega mora imeti naprava predpisane napise in instalujoča tvrdka ima svoje delo javiti političnemu uradu prve instance.

Konečno še nekaj o cenah. Gorivec na 32 normalnih sveč, ki porabi 20 l acetilena v eni uri, stane konsumenta v tem času 2 vinarja, kajti iz enega kg karbida, ki stane danes 30 vinarjev, se razvije približno 300 l acetilena. Pri vseh ugodnostih acetileneve razsvetljave cena ni previsoka in želeli bi bilo, da bi se ta luč udomačila na Slovenskem in spodrinila po deželi — stare leš-čerbe.

Gospodarstvo.

V Pragi, dne 1. avgusta 1906.

Slovanska gospodarska vzajemnost.

Takoimenovano „slovansko vzajemnost“ se je že mnogostransko gojilo. Največkrat v vznešenih govorih, z obrabljenimi frazami, zevajočimi gostilniškega navdušenja, s čašo v roki in to prilično hrupnih zabav in narodnih vesellic. Ploskanje in kričavo odobravanje je iste na mestu vdušilo. Spregovorila pa se je že tudi marsikatera dobra misel, staval se je marsikateri umestni predlog, in slišal se je marsikateri pripravi nasvet. Vse to se je navdušeno potem hvalilo in pri dejanjih — pozabilo. Uspehi so bili redki, ničevni in brez večje važnosti. Stremilo se je slepo za svetlim smotrem. Prava pot je bila neznan, skupnost slovanskih gospodarskih interesov se je prezirala, na narodno gospodarskem polju smo si bili Slovani tujci. Slovanska vzajemnost duha in kulture je brez gospodarske vzajemnosti grad v oblakih; le na gospodarsko trdnih tleh se more razviti duševna kultura.

Čehi in Slovenci. — Čehi so poslednjih petdeset let gospodarsko toliko napredovali, da zavzemajo v tem oziru danes prvo mesto v Avstriji. Vstrajno delo, neumorna pridnost in trezna previdnost so stvarniki češke industrije, obrti in trgovine; narodna zavednost pa je te čovala tujčeve grabelžljivosti. — Vso svojo energijo so vporabljali ta čas za okrepitev svoje lastne gospodarske pozicije. Danes pa zapuščajo, svesti si svoje sile in moči, ozko pot, po kateri so do sedaj hodili, skušajo križati svoje gospodarske interese z istimi ostalih Slovanov in z združenimi močmi priboriti gospodarsko neodvisnost tlačnemu slovanskemu plemenu.

Denarna organizacija je pri tem elementarne važnosti. Denar je sveta vladar. Moderna banka je duša narodnega gospodarstva. V njej se osredotoči vse današnje gospodarsko gibanje; ona je vir vseh iniciativ in vsega stremljenja gospodarsko napredovati.

Vsled tega opazimo češko banko stopati na čelu gibanja slovanske gospodarske združenosti. Ne navdušenje do brata Slovana in prononsirano geslo slovanske vzajemnosti, je isto privedlo do tega koraka, temveč faktum, da ji obilo poplačan bo trud. Češka banka je pričela stike s slovanskimi denarnimi zavodi iz kupčijskih in organizacijskih interesov.

Obrtna banka za Češko in Moravsko (Živnostenská banka pro Čechy a Moravu) v Pragi je bil eden prvih čeških denarnih zavodov, ki je posvetil svojo pozornost slovanskim deželam. Je to ena največjih, avstrijskih velebank, ki operira s 25 milijoni vplačane delniške glavnice in ki razpolaga s približno 10 milijoni rezervnega in zavarovalnega zaklada. Glavni zavod v Pragi si je ustanovil devet podružnic, ki imajo skupno s prvim okroglo 10 milijard letnega prometa. Pri ustanovitvi, za nas Slovence toliko važne „Ljubljanske kreditne

trajno investirajo denar pri nas, zakaj bi ga Slovenci nasprotno ne na Češkem. Hrvatska eskontna i mjenalna banka v Brodu na Savi zvišuje ravno sedaj svoje delniško glavnico od K 350.000 na K 700.000 in to s posredovanjem dunajske podružnice Osrednje banke čeških hranilnic, ki razpečava te delnice med Čehi. Omenjeno podružnico na Dunaju je banka ustanovila z ozirom na slovanski jug, kjer se hoče Osrednja banka udomačiti. Banka ima namen organizovati slovanski denarni trg in združiti slovenske denarne zavode v svoji sredi. Da ne potrebujejo slovenske hranilnice organizacije, ne bo pač nihče trdil. Stojte po slovanskih mestih osamljene, da bi kmalu ena za drugo ne znale. Gotovo bi jim ne škodovalo, če bi se pridružile skupini svojih čeških sester in razširile s tem svoje obzorje. — Na prihodnjem občnem zboru predlaga ravnateljstvo banke enega Slovenca v nadzorstveni svet bančne uprave.

S tem dobe Slovenci neposredni vpogled v poslovanje tega denarnega zavoda. Hrvatje so v tem oziru eno leto pred nami — drugače pa še morda več let.

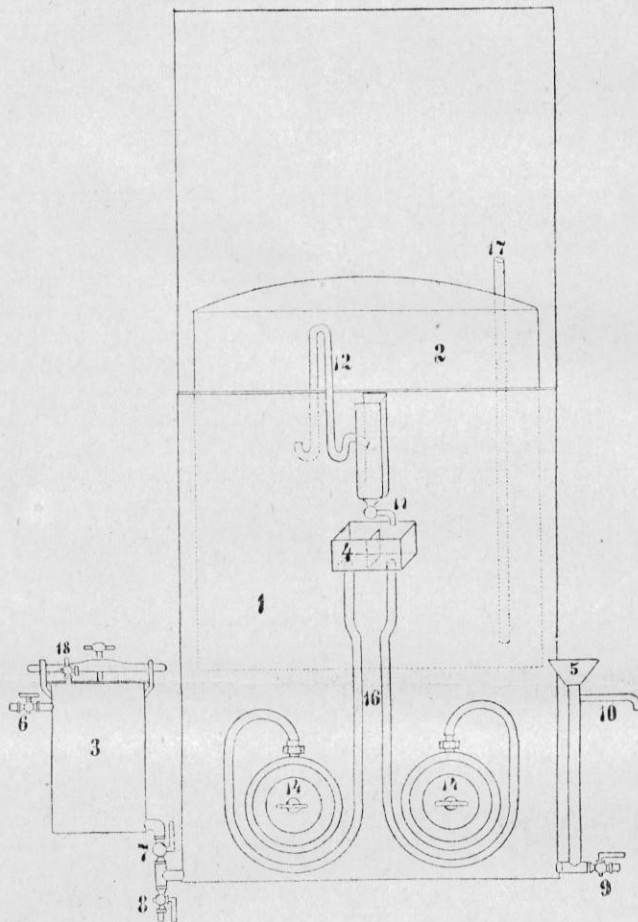
Posebne važnosti pa je Osrednja banka čeških hranilnic za nas Slovence glede občinskih posojil. Slovenske občine najemajo občinska posojila pri nemški Kranjski hranilnici v Ljubljani. To je za nas Slovence sramota. Štiri procente je Nemcev na Kranjskem in ti gospodarijo poljubno s slovanskim grošem in gospodarskimi interesi slovanskih občin. Slovenci jim nosimo denar v hranilno, Slovenci jih prosimo zopet denarja kot posojilo, in Nmec vtakne dobiček v žep. Ali ne moremo to posredovanje opraviti Slovenci sami? In če ne, ali nam ni Slovan Čeh bližji, kot sovražni in sovraženi Nmec?

Če so ugodnosti iste, bode pač pri vsakem zavednem Slovincu odločeval narodni ponos. — Slovanski občinski odbori, otresite se sramotne nemške gospodarske odvisnosti in obrnite se — če slovenska domača hranilnica občinskega posojila dovoliti ne more — na slovansko Osrednjo banko čeških hranilnic v Pragi.

Banka Slavija v Pragi ima že 25 let svojo podružnico v Ljubljani. Vsakdo jo pozna. Odlični Slovenec načeljuje celo četrstoletje temu glavnemu zastopstvu banke Slavije v Ljubljani in posrečilo se je njega neutrudljivi pridnosti izredno razširiti to slovansko zavarovalnico med Slovenci in žnjo izpodrinuti laške in nemške zavode. Hribarja po pravici lahko imenujemo predbojnika gospodarske slovanske vzajemnosti. Mož ima pač zaslužene zasluge, ker oral je ledino in pripravljaj nam pot.

Prva češka splošna delniška družba za zavarovanje na življenje je pričela zadnji čas širiti svoj delokrog tudi po Slovenskem. Značilno za to zavarovalnico je, da je uvedla na svojih zavarovalnih listinah enokronsko vseslovensko izkaznico, ki jo je založilo akad. društvo Sava na Dunaju v prid Družbi sv. Cirila in Metoda v Ljubljani po iniciativi ravnateljstva te zavarovalnice. Družba je imela meseca junija t. l. za 738.980 — kron ponudb in je izstavila za 530.006 — kron zavarovalnih listin. — Slovenci, pokažimo tujčevim zavarovalnicam hrbet in zavarujmo se le pri slovanskih in čeških podjetjih.

Slovenci poslednja desetletja tudi nismo rok križem držali temveč gospodarsko mnogo napredovali. Politični medsebojni spori se povzročili tekmovanje in nas obvarovali zaspanosti. V svoji pohlevnosti in nezavednosti bili smo dolgo časa podlaga tujčevi peti; danes pa sovragu že občutno stopamo na njegova kurja očesa. In še premalo!

Pod. 12. Priprava za pridobivanje acetilena iz karbida.

1. kotel, 2. plinorej, 3. čistilnik, 4. razpredelnica, 5. lijak v izplakovalnik, 6. petelin za zapiranje plinovoda, 7. petelin, s katerim se zapre plin dokler se polni čistilnik, 8. petelin za odtok vode, 9. petelin za odtok vode iz izplakovalnika, 10. odtok za preobilico vode v izplakovalniku, 11. premičen kolenc, 12. vzdigalnik, 13. izplakovalnik, ki je znotraj v pripravi, 14. dve, tri ali štiri stanice za karbid, 15. spojne cevi v notranjosti priprave, 16. cevi, ki dovajajo vodo v stanice karbida, 17. cevi za pretlak; 18. petelin na čistilniku.

banke“ je imela „Živnostenská“ važno besedo, in obilo češkega kapitala je naloženega trajno v tem slovanskem denarnem podjetju. Kreditna banka v Ljubljani je v kratkem času svojega obstanka podvojila svojo delniško glavnico in je za slovanski denarni trg ena najvažnejših postojank. To je centrum slovenskega trgovskega in obrtnega gibanja, ki zahteva velike opreznosti, genijalne dalekovidnosti in izrednega poznavanja slovanskih domačih razmer. Poslednje pa je mogoče zahtevati edino le od Slovence in nikdar ne od Čeha.

Osrednja banka čeških hranilnic (Ústřední banka českých spořitelén) v Pragi se je ustanovila danes pred tremi leti, dne 1. avgusta 1903. leta. Od dveh milijonov prvotne delniške glavnice je isto zvišala v tem kratkem času na 10 milijonov kron, od katere svote je danes 7 milijonov vpisanih in vplačanih. Med 520. delničarji je dobra tretjina denarnih zavodov kot delničarjev. Tudi nekaj slovanskih hranilnic in posojilnic je med njimi. Prav tako! Če Čehi

Kranjske mestne hranilnice delujejo že mnogo let z najlepšim uspehom v korist svoje okolice. Mestna hranilnica v Ljubljani je denarni zavod, na katerega moramo biti Slovenci upravičeno ponosni. Istotako lepo prospevata Južnostajerska hranilnica v Celju in Tržaška posojilnica in hranilnica v Trstu, ki sta stara slovenska denarna zavoda in za obmejne, zatirane Slovence eminentne važnosti.

Tudi naše posojilnice uživajo, zbog svoje vzorne uprave, splošen ugled. „Ljudska posojilnica v Ljubljani“ je založila obilo slovenskih „rajfajzenovk“ po deželi in ima kot gospodarska organizatorica brezdvomne zasluge. Danes zavzema ta posojilnica prvo mesto med slovenskimi denarnimi zavodi. — Kmetiska posojilnica ljubljanske okolice“ si je priborila vsestransko zaupanje najširših slovenskih slojev in ji je zagotovljen najlepši razvoj i v bodočnosti. „Posojilnica v Celju“ je štajerskim Slovencem to, kar je ribam voda.

Pozabiti pa ne smemo naše odlične celjske „Zadružne zveze“, katere predsednik je Miha Vošnjak, „oče slovenskih posojilnic“. Strokovnjak Franjo Jošt, tajnik zveze, nadzoruje s svojim opreznim očesom slovenski denarni trg in probuja ljudstvo iz gospodarske zaspanosti.

Tudi na drugih poljih smo se Slovenci gospodarsko povzdignili. Omenjamo le mlekarstvo, ki je postalo Slovencem vir preje neznanih dohodkov. Nikakor pa še nismo gospodarsko toliko trdni, da bi se mogli gospodarsko osamosvojiti. Otresimo se Nemcev in stopimo premišljeno, previdno, toda zaupno s Čehi v gospodarske stike. Otresimo se tudi predsodkov napram „Pencem“, katere so nam Nemci vcepili v glavo, in kateri so popolnoma neopravičeni. Čehi so realni in egojistični, toda pošteni. Tudi za nas Slovence bi bilo dobro vreči nekaj svoje idealnosti — za plot. Združimo se torej žnjimi delajmo žnjimi, glejmo na svojo korist in če smo drug z drugim zadovoljni — bodemo dobri prijatelji.

Geslo „slovanska vzajemnost“ s tem preneha biti abstraktni pojem in dobi konkretno veljavo.

Jadranska banka v Trstu. Delniška glavica se zviša od enega na tri milijone kron. Za sedaj se izda le 2500 delnic po 400 kron nominalne vrednosti. Emisija tretjega milijona bode pozneje. Dosedanji delničarji imajo prednost za vsake svoje tri delnice prve emisije, zagotoviti si dve delnice druge izdaje. Vpis se ima prijaviti med 1. in 15. avgustom t. l. Za vsako vpisano delnico se ima plačati ob prijavi 100 kron kot prvi obrok in kavčijo; ostanek pa do 15. septembra t. l. Prijave sprejemata Jadranska banka v Trstu in Kreditna banka v Ljubljani. — Jadranska banka je za slovanski živelj v Trstu največje važnosti. Če si hočemo Slovenci utrditi stališče v Trstu, imamo to pričetiti z investicijo slovenskega kapitala, za kar se ravno sedaj nudi najugodnejša prilika.

Banka Slavia v Pragi ima za slovenske dežele svoje glavno zastopništvo v Ljubljani. Pretečeno leto spričuje o velikem razvoju življenskega zavarovanja pri tem največjem češkem zavodu svoje vrste. Vloženih je bilo 8352 prošenj v skupnem znesku K 23.333.250-70 in sklenilo se je 6992 zavarovalnih pogodb za K 19.508.440-70. Zavarovalnih pristojbin se je isto leto sprejelo za K 4.610.957-25. Izplačalo pa se je zavarovalnine za slučaj doživetja in smrti, za penzijo etc. skupno K 1.784.379-27; od ustanovitve zavoda pa že K 34.059.755-66. Leta 1905 so sprejeli člani banke K 206.296-40; kar zavarovalnica obstoja pa že K 1.606.893-21. Slavia ima danes približno 35 milijonov kron rezervnih fondov. — Številke dovolj govore.

Trgovsko-obrtna zadruga v Gorici. Letno poročilo za leto 1905 izkazuje stotisoč

kron fonda. To lepo svoto si je zavod prigospodaril tekom osmih let svojega obstanka, kar je brez dvoma veliko, posebno, če še vpoštevamo materijelno narodno požrtvovalnost tega goriškega denarnega podjetja.

Ček. Dne 20. julija 1906 je stopil v veljavo novi avstr. drž. zakon glede čekovega prometa, katerega izvleček priobčimo v prihodnji številki.

Hmelj uspeva letos najboljše na Spod. Štajerskem in v Galiciji. Okraja Zatec (Saaz) in Rakovnik slabo kažeta. Neugodno vreme, uši, črna bolezen in toča povzročajo škodo in obetajo slabo letino. Na Moravskem uničujejo rast mnogoštevilne hmelove bolhe. Več upa imajo na Gornjem Avstrijskem, kjer je zlasti začetek julija si hmelj pri ugodnem vremenu znatno opomogel. Na Srednjem Štajerskem uspeva hmelj letos le na dobri zemlji, pa ni dosti prida.

Živinoreja in mlekarstvo. Navodilo za družnikom slovenskih mlekarov. Spisal: Anton Pevc, mlekarški izvedenec. Vsebinska: Uvod. Napredna živinoreja. Umno krmiljenje. Molža in ravnanje z mlekom. Dobri nasveti. Cena: 1 krono. — Ta knjiga je neobhodno potrebna slovenskemu kmetovalcu, ki se peča z živinorejo in mlekarstvom, katera sta mu danes glavni vir dohodkov. Napredek na tem gospodarskem polju nam je prinesel že obilo koristi. Zaslugo zato ima Kmetijska družba in slovenski gospodarski list Kmetovalec. Naše mlekarstvo prospeva, da je veselje. Slovenci kmetje napravljajo gospodarska potovanja; čistopasemsko živino dobivajo iz Gornjega Štajerja in Solnograda; stavijo hleve modernega sistema. To je začetek lepše bodočnosti slovenskemu kmetu. Potrebno pa je še mnogo izobrazbe. Tu navedeno knjigo si ima nabaviti sleheren umni živinorejec. Poudna vsebina in lepe podobe bodo vzbudile njega zanimanje.

Sadjereja. Načelstvo razstave v Radovljici leta 1904. je izdalo te dni album: „Spominska knjiga prve gorenjske razstave“. Knjiga obsega vse sadne zbirke, ki so bile razstavljene in je lepo ilustrovana. Vkusno vezan istis stane osem kron in se dobi pri načelstvu bivše razstave v Radovljici na Gorenjskem. — To važno knjigo odkrito priporočamo slovenskim gospodarjem. Umna sadjereja prinaša obilen dobiček. Zalostno je gledati naše zanemarjene sadne vrtove, kjer divja ničvredno, nepleteno sadno drevje, iz katerega delajo „tolkovec“ in krmijo — prešiče. Denar nam leži na vrtu — pa smo preleni, da bi ga pobrali.

Perotninarstvo se je do sedaj pri nas skoro popolnoma zanemarjalo, ker stroški za rejo so večji kot pa dobiček, ki ga imamo od perotnine. Temu je vzrok nevednost gospodarja, oziroma gospodinje. — Anton Lehmann je ustanovil v Tržiču na Gorenjskem „Prvi kranjski perotninarški zavod in pričel izdajati strokovni list „Perotninar“, ki je brez dvoma potreben in važen činitelj za povzdigo slovenskega gospodarstva. Vsak večji slovenski posestnik in kokšar ima naročiti in podpirati „Perotninarja“.

Celovec-Trst. Železniško ministerstvo deluje vsestransko za povzdigo prometa ob novi državni železnici. Podjetnikom, ki hočejo ob tej progi staviti hotele, je dovolilo mnoge olajšave: znižanje vozne cene za dovažanje stavbenega materijala in hišnega inventarja po držav. železnici, ugodno prepustitev svojih pripravnih stavbenih parcel, napravo načrtov, nadzorovanje stavbe i. t. d. — Nemški listi so že začeli veliko agitacijo, da bi se teh ugodnosti poslužili nemški podjetniki. In Slovenci?

Vprid Podpornemu društvu za slovenske visokošolce v Pragi založi akad. društvo Ilirija kolek po 2 h, 10 h, 20 h in 1 K. — Kolek bo umetniško delo akad. slikarja Iv. Vavpotiča v Pragi.

Razpisani nagradi. Slovensko akad. društvo Ilirija v Pragi je razpisala nagradi po deset in pet kron za najboljša načrta diplome svojemu častnemu članu Iv. Hribarju, županu ljubljanskemu; s prvo nagrado odlikovan načrt izdelava tekmovalca za plačilo petdesetih kron.

Pojasnila daje Jenčič Francè, tehnik v Mengšu na Kranjskem, kateremu se vpošljejo tudi načrti in to najpozneje do dne 1. oktobra 1906.

Slovenskim abiturijentom, ki vstopijo na praške tehnične visoke šole, daje tozadevna pojasnila Ciril Jekovec, tehnik v Pragi-II, Trojanova ulica 5.

Absolventi gimnazij, ki ne morejo z legalnim spričevalom in lastnimi risarijami izkazati potrebne ročnosti, morajo napraviti sprejemno skušnjo iz geometričnega in prostoročnega risanja. Termin je pred vpisom, približno sredi oktobra.

Zahteva se: a) konstrukcije oblik v ravnini, zlasti tri, štiri- in pravilnih mnogo-ogelnikov, rešitev glavnih nalog, ki se tičejo kroga, elipse, parabole in hiperbole, s posebnim ozirom na stožčeve sečnice (Kegelschnitte) in dotičnice (Tangenten) pod danimi pogoji; — b) risanje prostornih oblik s pomočjo ortogonalne projekcije (elementni opisne deskriptive); konstruiranje točk, prem in ravnin ter mnogoogelnikov in krogov v ravninah, nagnjenih k projekcijski ravnini; grafična rešitev glavnih nalog o medsebojni legi točk, prem in ravnin; risanje piramid in prizem njih predor s premami in ravninami ter njihov skupni prerezi; konstrukcija mrež piramid in prizem; uporaba teh nalog pri konstrukciji lastne in vržene sence v enostavnih slučajih. — Skušnja iz prostoročnega risanja obstoji v tem, da eksaminand nariše ornament iz mavca. (Glej inserat rektorata Češke tehnike v Pragi.)

Ogromno turbino izdeljujejo za tvrdko F. Krupp v Essenu. Ta parna turbina bode silna za 24.000 konjskih sil in se izdeluje v Mannheim-u. Postavijo jo v Kruppovi železarni v Rheinhesenu, kjer že sedaj deluje jednaka turbina s 13.000 konjskimi močmi.

Koliko parnih kotlov je na Češkem? Nekako merilo za moč industrije v deželi nam lahko služi število parnih kotlov, ki so v tej deželi na delu. Na Češkem se je uporabljalo v letu 1905 v celem 13.800 parnih kotlov, naproti 13.400 v letu 1904 in poleg tega še znatno število naprav za generatorni plin. Pri nas na Slovenskem je to število seveda veliko manjše, zato pa je potreba, da Slovenci kupujemo kolikormogoče samo domače izdelke. Na ta način ostane denar doma, med tem, ko sedaj naši najhujši nasprotniki, Nemci in Italijani odnesejo vsako leto iz dežele lepe milijone, naši ljudje pa si morajo iskati dela in kruha v tujini.

Novi premogokopi. Na Špicberge je bila odposlana iz Amerike ekspedicija, ki naj preišče ta otok glode premoga. Izvrtali so v zemljo globoke luknje in se prepričali po njih, da ležijo v zemlji mogočne plasti premoga najboljše kakovosti. V najkrajšem času mislijo pričeti s kopanjem tega premoga, najprej pa morajo na tem pustem otoku postaviti delavcem potrebna stanovanja. (Živa.)

Zajezitve dolin na Nemškem se v poslednjem desetletju sistematično in intenzivno razvijajo. Najprej so jih gradili le za obrtne namene in za preskrbovanje mest z vodo. Sedaj pa so že mnoge doline preprežene s številnimi jezovi, ki imajo zraven prvotnih namenov tudi še nalogo, da vplivajo na omejitve in odvracanje povodnij, ter služijo v uravnavanje voda. S takimi dolinskimi jezovi se je zlasti zajezila rečica Wuppera na Vestfalskem, dalje reke Bobra, Nissa, Queis v pruski Šleziji in danes poročajo zopet o taki veliki zajezitvi, ki jo bodo zidali pri Hemfurtu na Nemškem. Delajo namreč kanal med reko Reno in Vezero, in temu bode služila dolina, ki jo zajezijo s 40 metrov visokim zidom. Ta zid bode zadrževal vodo v celi dolini in sicer bode te vode približno 170 milijonov m³. Ker pa nameravajo ta zajezni zid povišati še za 5 m, bode množina zadržane vode znašala 220 milijonov m³. To bode največja zajezitev v Evropi in bodo pri tem štiri v dolini ležeče vasi uničene, ker pridejo pod vodo.

Na poseben način so zajezili vodo v kanadskem mestu Niagara Falls. Da bi dobili več vodne moči za tovarne ob reki, postavili so ob obrežju, nekoliko nad jezom, 6 metrov visoki oder iz lesa. Na ta oder so sezidali iz betona 15 m visoki steber, ki je bil na eni strani 12, na drugi pa 22 decimetrov močan. Skozi celi steber je bila po sredi vzdiana močna, železna veriga in na vsaka dva metra v višočino, so vzdiali v steber lesene kline in deske. Ko se je beton strdil, postavili so pod steber dvigalce (vinte) in sicer na oni strani, ki je od reke obrnjena, ter jih privijali toliko časa, da je steber izgubil ravnost in padel počez v vodo. Pri tem padcu se je seveda zlomil na onih mestih, kjer so bili vzdiani leseni klini in deske, tako da je nastalo iz stebra 8 kosov, ki so bili med seboj zvezani posredni z ono močno, železno verigo. Steber so zlomili zato, da so se posamezni kosi boljše prilagili na neravna tla v strugi. Ta poseben način vodo zajeziti se je popolnoma posrečil in se izkazal vsekakor umestnim,

ker gladina vode se je v strugi povišala za četrt metra. (Techn. Rundschau.)

Boj proti trtni uši. Kakšno ogromno škodo je napravila trtna uš tudi slovenskim vinogradnikom je gotovo vsakemu znano. Boj proti tej uši je splošen in po največji iznajdbi nam bo pri tem boju pomagal tudi električni tok. Kemik Behr je namreč naznanil bavarskemu ministerstvu, da je izumil način, po katerem se s pomočjo elektrike zamori, oziroma uniči trtna uš, ne da bi pri tem trta kaj trpela. Na odredbo ministerstva se delajo sedaj s to iznajdbo poskusi, ki bodo okuženim krajem gotovo zelo koristila, če se poskusi povoljno obnesejo.

Listnica uredništva. Vprašanja odgovarjamo po pošti. Posameznike prosimo, vsled preobilice tega gradiva, kratkega potrpljenja. Vse pride na vrsto. — Četrta številka je namenoma posvečena gospodarstvu; za prihodnje številke imamo pripravljeno izredno aktualno tehnično vsebino, poleg prepotrebni naradnogospodarskih člankov.

VPISOVANJE

na c. kr. češki tehnični visoki šoli v Pragi,
za šolsko leto 1906—1907.

Kot redni slušatelji se sprejmejo:

a) kdor je napravil maturo na realki ali gimnaziji, ki je od države kot taka javno priznana; gimnazijski abiturijenti morajo napraviti vsprejemni izpit iz deskriptivne in prostoročnega risanja; ogerski in inozemski absolventi srednjih šol imajo izkazati svoje tuje državljanstvo, ali pa, da je ministerstvo za uk in bogočastje priznalo njihovo maturitetno spričevalo.

b) bivši redni slušatelji drugih tehničnih visokih šol.

Redni slušatelj češke tehnike ne more biti istočasno redni slušatelj nemške tehnike v Pragi in narobe.

Kot izredni slušatelji se sprejmejo:

a) redni slušatelji nemške tehnike v Pragi in obeh praških univerz.

b) vsakdo, ki je izpolnil 18. leto svoje starosti in ima toliko izobrazbo, da more slediti predavanju.

Redno vpisovanje vseh slušateljev se prične dne 5. oktobra in konča dne 15. istega meseca.

Izredno vpisanje od 15. do 31. oktobra dovoli rektorat le na podlagi dobro vteteljenih prošelj; po 31. oktobru pa se imajo tozadevne prošnje vložiti na c. k. ministerstvo za uk in bogočastje na Dunaju.

Vsakdo se mora osebno vpisati in predložiti predpisane izkaze, svojo fotografijo, visit-formata in nekartonorirano, ter potrdilo, da je to leto prost vojaške službe.

Program za leto 1906/7. izide meseca septembra 1906. Prodaja ga vratar češke tehnike: I. del, predpisi in naredbe, K —50; II. del, učni red, K —60; po pošti 10 vin več.

V Pragi, dne 1. avgusta 1906.

REKTORAT

c. kr. češke tehnične visoke šole v Pragi.

ŽITO ZA SETEV

najboljše in največje vrste!

Priznano, priporočljivo in izborno je:

Vaškovo veliko žito „MONSTRÉ“,
lepa in čudovita gospodarska novost, prvotno izbrano čiščena setev, prekrasnega težkega zrna; 100 kg za K 28.—; 5 kg za K 240, z ovitkom vred.

Izredne prednosti in najboljše lastnosti ima:

Vaškova velika pšenica „ŠIRIFKO“,

zboljšana in aklimatizirana; velenežno, zlatorumeno, težko, močnato zrno, najboljše in najpripravnejša vrsta za mlinarje; 100 kg za K 30.—, z ovitkom vred.

Dalje ponujam kot pomladno zeleno krmo: ozimni grah 100 kg K 28.—, 1 kg K —32; ozimno graščico 100 kg K 42.—, 1 kg —50; ozimno, peščeno, kosmato graščico 100 kg K 52.—, 1 kg K —60; in ozimno zmes 100 kg K 28.—, 1 kg K —32. — V zalogi in naprodej imam tudi sledeča najboljša semena: Gorščico 100 kg K 44.—, 1 kg K —52; koleneč, največje vrste 100 kg K 34.—, 1 kg K —40; ajdo 100 kg K 24.—, 1 kg K —30; volčji bob 100 kg K 20.—, 1 kg K —26; letni grah 100 kg K 24.—, 1 kg K —30; in strniško repo 1 kg K 140. — Cenike, češke in nemške, vzorce za poskušnjo, odgovore na vprašanja in potrebne nasvete pošilja dragevolje in zastonj:

Jindřich Vaněk, veletrgovec in gojitelj semen in žita v Pragi, Václavské nám. č. 13. „pri zlati goski“.
Dvorni založnik kralj. Visokosti kneza Nikolaja Črnogorskega.

Namesto dosedanje službe **pri tuji izvozni tvrdki**

išče mlada gospodična službo na Slovenskem kot dopisovalka za slovenski, nemški in češki jezik; zmožna je pisati s pisalnim strojem in voditi celotno ekspedicijo. Ponudbe na naslov: „Že 1. sept. 1906“ Slovenski Tehnik, Praga-II., Trojanova ul. 5.

JUŽNOSTAJERSKA

HRANILNICA

V CELJU, „Narodni dom“

za katero jamčijo okraji: Gornjigrad, Sevnica, Šostanj, Šmarje pri Jelsah in Vrnsko za popolno varnost vlog in za njihovo po pravilih določeno obrestovanje do **neomejene visokosti**, ima sedaj čez **štiri milijone kron** hranilnih vlog.

Hranilnica posluje s strankami vsak **torek** in **petek** dopoldne, za druga opravila pa je urad odprt vsaki dan ob navadnih urah.

Hranilne vloge obrestuje po 4% in pripisuje obresti polletno h kapitalu, ter plačuje **rentni davek hranilnica sama** in ga ne oltegne vlagateljem tako, da dobe isti **popolnoma nad 4% obresti**.

Izposojuje pa od dne 1. prosenca 1905 na zemljiško varnost po **4³/₁₀₀ odstotkov**, **občinam in korporacijam** navedenih petih okrajev pa po **4¹/₂ odstotkov obresti**.

Izdajatelj in založnik: konzorcij „Slovenski Tehnik“ v Pragi. — Tiskarna: Dr. Ed. Grégr a syn v Pragi.

Užitno za vsako domačnost!

Pokusite izdelke

Vydrove tovarne hranil v Pragi VIII.

Pišite po cenik!

Pišite po cenik!

Elektrotehnični zavod - FR. KŘIŽÍK, Praga-Karlín.

Izdelovanje dinamov in enosmernih ter izmeničnih motorjev.

Razsvetljevanje mest, gledališč, tovarov in zasebnih poslopjij. Obločnice, lestenci in električni aparati.

Prenos in razvod energije z enosmernimi in izmeničnimi toki. Električne naprave po tovarnah in rudnikih, električna vzdigala in žerjavi.

Električni tramvaji in železnice.

Vir zdravja so alkohola proste pijače,

od katerih so danes neprekošene šumeče limonade, malinovega, citronovega, jagodnega, prvenčevega in črešnjevkega vkusa, in napravljene iz

**Maršnerjevih šumečih -
limonadnih bonbonov**,
edino pravih s to-le varstveno znamko.

Vsako leto se izdela nad 40 milijonov kosov.

Edini izdelovalec je:

Prva češka delniška družba tovarov za orientalske sladkorčke in čokolado na Kraljevskih Vinogradih pri Pragi, preje A. Maršner.

„SLAVIA“ VZAJEMNA ZAVAROVALNA BANKA V PRAGI.

NAJVEČJI ČEŠKI ZAVAROVALNI ZAVOD. — BANKA ZAVARUJE S LUČAJE SMRTI IN DOŽIVETJA, OTROČJE DOTE, POKOJNINE IN VSEH KOMBINACIJ; ZAVARUJE S ZAJAMČENIM 4 Odstotnim, RASTOČIM OBRESTOVANJEM. — NAJUGODNEJŠI POGOJI. — VES DOBIČEK PRIPADA ČLANOM — ZAVAROVALNCEM. ZADNJA LETA SE JE IZPLAČEVALO PO 10% ZAVAROVALNINE.

IZPLAČANA DIVIDENDA . . . K 1,603 893.21 REZERVE IN ZAKLADI . . . K 34,783.637.75

DOSEDANJA IZPLAČILA . . . K 87,176.363.75.

POJASNILA IN NAZNANILA ČRN DRAGEVOLJE RAZPOŠILJA:

GENERALNO RAVNATELJSTVO BANKE SLAVIJE

— IN GENERALNA ZASTOPNIŠTVA: —

— V PRAGI, HAVLIČKOV TRG. —

— V LJUBLJANI, NA DUNAJU, V BRNU,

— V LVOVU, IN V ZAGREBU. —

Svoj k svojemu! (Palacký.)

Predno kupite laneno in bombažno damastno blago, zahtevajte tovarne cene in vzorce mojih izdelkov!

Izvlaček iz cenika: Češka tkanina, Ia, 84 cm široka, 1 m 17 kr. — Češka tkanina, fina, 84 cm široka, 1 m 22 kr. — Češka tkanina kmečka, močna, 84 cm široka, 1 m 23 kr. — Češka tkanina batistna, 80 cm široka, 1 m 30 kr. — Češka tkanina batistna, naturalna, 80 cm široka, 1 m 30 kr. itd.

Oprava za hotele!

Oprava za neveste!

Zdeněk Flum,

češka tkalnica

lanenega in bombažnega damastnega blaga,

SKLADIŠČE

damskega blaga, čipkastih zagri njal in preprog

**Brno, Rudolfova ul. 23.
MORAVSKO.**

Vzorce zastonj in poštnine prosto.

BROMOVSKÝ, SCHULZ & SOHR

strojniške tovarne, kotlarne, železolivnice in izdelovalnice bakrenega blaga

v Kraljevem Gradcu in Adamovem.

Cestni parni valjarji, mestni vodovodi, električne osrednje postaje, mesnice, hladilnice, železni mosti, strehe. Potrebščine za železnice in rudokope, oprema sladkornic, pivovarjev, mlekaren, žitnic, parnih žag. Turbine, transmisije, parni stroji in kotli, prevozne in nepremične lokomobile.

Blago iz litega železa, ploščevine, bakra i t. d. Motorji za nasesni plin sestave Guldner.